

Opgave Waterketen

Portefeuillehouder(s):	Remco van Maurik
Organisatie:	Opgave Waterketen

Beleidsvelden

- Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken
- Planvorming
- Ondersteunende beleidsproducten

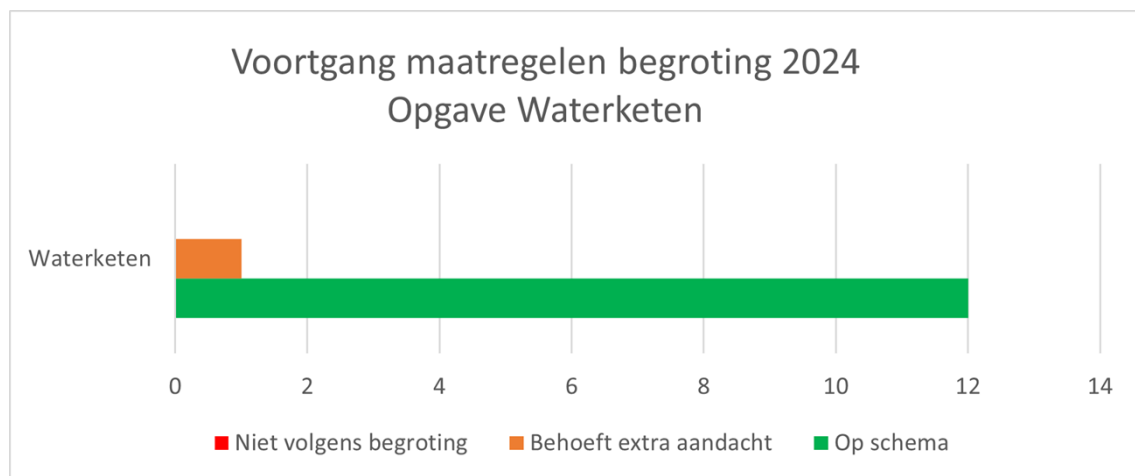
Waar zijn we van

De waterketen omvat het volledige traject van water, van bron tot afvoer en hergebruik. Dit omvat de winning van water uit natuurlijke bronnen, behandeling tot drinkwater, distributie naar huizen en bedrijven, het inzamelen van afvalwater, zuivering, en uiteindelijk de lozing of hergebruik van gezuiverd water. Belangrijke aspecten zijn efficiënt watergebruik, het minimaliseren van verontreiniging en het bevorderen van duurzaamheid door middel van innovatieve technologieën, beleid en bewustwording. De waterketen vormt een integraal onderdeel van het waterbeheer, gericht op het waarborgen van een veilige en betrouwbare watervoorziening. De Beleids- en Beheernota Zuiveren (vastgesteld in 2019) is onze belangrijkste leidraad. De maatregelen binnen de opgave financieren we vanuit de opbrengsten van de zuiveringsheffing zoals we die elk jaar in de Heffingsverordening vaststellen.

Trends en ontwikkelingen

Voortgang beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel is de voortgang van de beleidsmaatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Afname- en transportopgave

Wat willen we bereiken?

Inspecties persleidingen

We beheren 822 kilometer persleidingen. De oudste persleidingen zijn nu circa 55 jaar oud. Er ligt nog ongeveer 22 kilometer aan persleidingen van asbestcement (AC). De rest van ons areaal bestaat uit kunststof leidingen die een levensduur hebben van circa 70 jaar. Het overgrote deel hiervan is in de jaren 70 aangelegd.

We zijn de 22 kilometer asbestcement-leidingen op dit moment planmatig aan het inspecteren. In 2023 zijn we hiermee gestart. De verwachting is dat we het totaal aantal kilometers in 2026 hebben geïnspecteerd.

Wat gaan we daar voor doen?

We inspecteren en vervangen persleidingen

Voortgang maatregel

In 2023 hebben we de eerste 6 kilometer geïnspecteerd (Persleiding Noordwolde) volgens een nieuwe onderzoeksmethode. Afgelopen voorjaar hebben we een aanbesteding voorbereid en uitgevoerd. Deze is succesvol verlopen. Op dit moment is een partij geselecteerd die ons de komende jaren gaat ondersteunen in het inspecteren van de overige AC-leidingen (in totaal 16 kilometer). Dit najaar inspecteren we de persleiding Kootstertillen en Nes (Ameland). Het hierbij in totaal om ruim 5 kilometer persleiding. De resterende ruim 10 kilometer inspecteren we in de jaren 2025/2026.

Het doel van deze inspecties is om de restlevensduur te bepalen van de meest kritische en kwetsbare asbestcement-leidingen. Op basis daarvan wordt een meerjarig vervangingsprogramma voor persleidingen opgesteld. De hiervoor benodigde investering(en) komen ter zijner tijd terug in de Kadernota.

De kunststofleidingen (PVC) zijn vanaf de jaren 70 aangelegd. Later zijn er ook leidingen van HDPE aangelegd. Onderzoek heeft uitgewezen dat PVC-leidingen een minimale levensduur van 70 jaar hebben. Dit betekent dat in 2040 en verder deze leidingen voor het eerste vervangen moeten worden. HDPE-leidingen hebben een nog langere levensduur. De verwachting is dat we over een aantal jaar ook deze kunststofleidingen kunnen inspecteren met deze inline-inspectiemethode.

Zuiveringsopgave

Wat willen we bereiken?

Investeringsprogramma waterketen

In 2024 zetten we de uitvoering van het investeringsprogramma voor de waterketen voort. Het programma omvat investeringen in het transporteren van afvalwater en het zuiveren van afvalwater. Bij het zuiveren van afvalwater hoort ook de verwerking van het zuiveringslib. Al deze activiteiten dragen bij aan de doelen die voor de waterketen zijn opgesteld. Het programma actualiseren we jaarlijks. Hierbij verbeteren we het programmeringsproces doorlopend. Zo ontstaat steeds een realistischer en stabielere programmering. Een stabiele programmering maakt onze bedrijfsvoering meer voorspelbaar, zowel wat betreft de inzet van personeel als financiële middelen.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoering geven aan investeringsprogramma waterketen

Voortgang maatregel

Dit jaar gaan we een deel van de nieuwe slibontwateringsinstallatie (SOI) in Heerenveen in gebruik nemen (planning oktober 2024). Daarnaast gaan we verder met het uitwerken van technische varianten van oplossingen voor rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi) in Franeker, Sint Annaparochie en Akkrum. Voor de nieuwbouw van de rwzi Franeker is vanaf medio maart 2024 gestart met het updaten van de onderzoeken van 2018 en 2020. Deze fase moet begin 2025 leiden tot een onderbouwde systeemkeuze/schetsontwerp. We beoordelen de transportsystemen van Wetterskip Fryslân en gemeente Waadhoeke en stellen vast waar geoptimaliseerd kan worden. Naast de genoemde lopende projecten starten we met de verkenning voor rwzi Leeuwarden, waarbij we kijken naar de vervanging van het beluchtingsstelsel en een aanpassing van het influentwerk.

De reden dat de voortgang op oranje is gezet in plaats van groen is één onderdeel van het project 'energielijn Leeuwarden'. Het project is grotendeels afgerond en opgeleverd op één onderdeel na. De deeloplevering van de energielijn, de tweede gashouder op rwzi Leeuwarden voldoet niet aan de contracteisen. De aannemer heeft dit deelproject stilgelegd omdat hij gasdichtheid niet kan garanderen. Hierdoor is in 2025 mogelijk een nieuwe investering nodig om de gasopslag te realiseren, omdat daarmee de capaciteit voor biogasopslag weer op het oude niveau terug kan worden gebracht en aanvullend de methaanemissie kan worden gereduceerd. De financiering voor dit soort energiematregelen is al wel beschikbaar in de vorm van klimaatgeld.

Wat willen we bereiken?

Reduceren emissies stikstof en fosfaat

In de KRW-maatregelen 2022 -2027 is als algemene maatregel de vermindering van de emissie van nutriënten van rwzi's opgenomen. De doelen die hiervoor waren opgenomen in de beleid- en beheernota zuiveren uit 2019, namelijk de emissies van stikstof en fosfor uit rwzi's met respectievelijk 5% en 15% te verminderen, hebben we inmiddels bereikt. Uit watersysteemanalyses blijkt dat de kwaliteit van een aantal wateren waarop onze rwzi's lozen niet of moeilijk kan voldoen aan de gestelde eisen. We blijven onderzoeken of en hoe de zuiveringsprestaties kunnen verbeteren zodat de waterkwaliteit verbetert.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen reductieplan emissies Voortgang maatregel

In 2023 is gestart met het opstellen van een fosfaatreductieplan. In dit plan wordt gekeken naar welke zuiveringen impact hebben op de waterkwaliteit, welke maatregelen nog genomen kunnen worden op deze zuiveringen om de effluentkwaliteit op dit punt te verbeteren en naar wat de kosten zijn van deze maatregelen. Begin dit jaar is besloten om in dit plan niet alleen naar fosfaat te kijken, maar ook naar stikstof. Hiermee is de werktitel 'nutriëntenreductieplan'.

Het plan is op dit moment in afronding. De uitkomsten worden meegenomen in de (beleids-)evaluatie van de KRW die ook dit najaar staat gepland.

Wat willen we bereiken?

Reduceren microverontreiniging in afvalwater

Op onze rwzi's worden microverontreinigingen, zoals bestrijdingsmiddelen, medicijnresten en microplastics, gedeeltelijk uit het afvalwater verwijderd. Een deel van deze micro's kan niet worden verwijderd en wordt via het effluent geloosd op het oppervlaktewater. Dit leidt tot normoverschrijdingen van de KRW-stoffen. In de nieuwe Europese richtlijn stedelijk afvalwater wordt ingezet op de verplichte verwijdering van deze stoffen vanaf 2035.

In 2024 komen we specifiek voor deze problematiek met een voorstel tot het plaatsen van een demonstratie-installatie(s)/pilotinstallatie(s) op een nog te selecteren locatie. Dit doen we om kennis en ervaring op te doen met toepasbare technieken.

Wat gaan we daar voor doen?

Onderzoek naar de toepassing van extra nazuivering op RWZI's (4de zuiveringstrap) Voortgang maatregel

In 2023 zijn we binnen het KRW-programma begonnen met het onderzoeken van probleemstoffen waaraan zuiveringen mogelijk een bijdrage leveren. We willen weten welke zuiveringstechnieken hierbij kunnen helpen. Gelijktijdig, of aansluitend, met het advies over nutriëntenvermindering uit de zuiveringen leggen we ook voor deze stoffen bij de behandeling van dit onderwerp bij het bestuur een voorstel voor.

In 2024 doen we verder innovatieonderzoek naar het toepassen van ferraat. Dit gaat in samenwerking met het Centre of Expertise Water Technology (CEW). Het onderzoek is deels afgerond, maar biedt nog onvoldoende resultaat. In het najaar van 2024 wordt verder gekeken naar een vervolgonderzoek in 2025.

Daarnaast is in mei Wetsus uitgenodigd om een presentatie te geven over een nieuwe innovatieve technologie die geschikt is om PFAS uit afvalwater te verwijderen.

Ook wordt gekeken naar de mogelijkheid om bij de nieuwbouw van rwzi Franeker de huidige zandfilters in te zetten en her te gebruiken als vierde trap. Voor rwzi Oosterwolde wordt onderzocht of het mogelijk is om met een doekfilter of microscreen meer zwevende deeltjes, micro's en fosfaat te verwijderen.

Wat willen we bereiken?

Vaststellen toekomstvisie waterzuiveren

Het bestuur vraagt in het coalitieakkoord om een toekomstbestendige visie op de waterketen. Met het bestuur is afgesproken om in 2025 deze te gaan opstellen. Hiervoor maken we in 2024 voor het bestuur een startnotitie en een plan van aanpak van hoe we deze visie gaan opstellen. Het doel is dat we begin 2026 een vastgestelde waterketenvisie hebben.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen nieuw beleid

Voortgang maatregel

In het najaar van 2024 starten we met een beleidsevaluatie van de huidige beleid- en beheernota zuiveren (vastgesteld in 2019). Gelijktijdig kijken we naar wat er aan nieuwe ontwikkelingen en beleid op ons afkomt (EU Richtlijn Stedelijk afvalwater). De uitkomsten delen we, met een procesvoorstel voor een vervolg, met het bestuur. In 2025 stellen we een toekomstvisie voor de waterketen op en stellen deze vast. We betrekken het bestuur hier nauw bij. In de visie gaan we in op hoe om te gaan met de noodzakelijke renovaties in combinatie met verduurzaming en de wens om grondstoffen terug te winnen.

Slibverwerkingsopgave

Wat willen we bereiken?

Opvolging slibafzetcontract

Op 31 december 2026 loopt ons huidige verwerkerscontract met SNB BV af. We zijn in 2020 gestart met een onderzoek naar welke duurzaamheidsverbeteringen we binnen het huidige contract konden doorvoeren en welke mogelijkheden we hebben voor de jaren 2027 en verder. In 2021 heeft het toenmalige bestuur de herijkte slibstrategiestudie vastgesteld. Deze studie liet zien dat het voor het klimaat niet verstandig is om grootschalig slib te vergisten. Het is beter om zoveel mogelijk energie in het slib te laten zitten en deze er bij de slibeindverwerker pas uit te halen.

In 2022 hebben we onderzocht welke eindverwerkers van slib bij onze slibstrategie passen. Het was een beperkt aantal, maar ze passen wel bij ons. Ook zijn er bedrijven die zich aan ons willen binden via een partnerschap (aandeelhouderschap). Het algemeen bestuur heeft in 2022 een voorkeur uitgesproken voor een nieuwe aanbesteding, maar een aandeelhouderschap is toen nog niet uitgesloten.

Wat gaan we daar voor doen?

Bepalen hoe wij slib gaan afzetten in de toekomst Voortgang maatregel

De afgelopen maanden is opnieuw besproken met partijen die met ons een partnerschap willen aangaan. In het najaar van 2024 vragen we het bestuur een keus te maken tussen het voorbereiden en uitvoeren van een aanbesteding of het aangaan van een partnerschap (als aandeelhouder, met een deelneming in een verwerkingsinstallatie). In 2024 moeten we deze beslissing nemen om marktpartijen voldoende tijd te geven om zich voor te bereiden op de benodigde verwerkingscapaciteit.

Duurzaamheidsopgave

Wat willen we bereiken?

Energiebesparingsplan per rwzi opstellen en uitvoeren

In het najaar van 2023 zijn alle rwzi's beoordeeld aan de hand van de erkende maatregelen lijst (EML) 2023. In deze lijst zijn door de Rijksoverheid energiebesparende maatregelen beschreven die, onder bepaalde voorwaarden, binnen 5 jaar worden terugverdiend.

Doelstelling is dat in het energiebesparingsplan per rwzi de volgende maatregelen zijn opgenomen:

- alle erkende maatregelen die in het najaar van 2023 nog niet zijn uitgevoerd.
- meer specifieke besparingen gerelateerd aan het zuiveringsproces.
- bouwkundige maatregelen aan verwarmde bedrijfsgebouwen die nodig zijn voor een aardgasvrije verwarming, bijvoorbeeld een warmtepomp.

Wat gaan we daar voor doen?

Nul-meting uitvoeren per rwzi locatie Voortgang maatregel

In december 2023 zijn we gestart met de nul-meting te rapporteren bij de Rijksoverheid. Op dit moment zijn nog niet alle rwzi locaties beoordeeld. Er wordt dit najaar extern advies gevraagd voor het uitvoeren van de bouwkundige nul-meting voor met name de verwarmde bedrijfsgebouwen. De resultaten verwerken we in de nieuw op te stellen energiebespaarplannen per rwzi.

Om inzicht te krijgen in de meer specifieke besparingen gerelateerd aan het zuiveringsproces op alle rwzi's en het bepalen van het besparingspotentieel is er nog een volgende stap nodig.

Wat willen we bereiken?

Inzetten op terugwinnen van grondstoffen

De rwzi van de toekomst is niet alleen een zuivering, maar ook een energie- en grondstoffenfabriek. In 2050 wil Wetterskip Fryslân circulair zijn (eigen beleid). We werken aan het sluiten van kringlopen, zoals het terugbrengen van (micro)nutriënten naar het voedselsysteem. Vereniging Circulair Friesland wil een onderzoeksprogramma (SNUK) opzetten om de kringloop van humane reststromen te ontwikkelen. Wij hebben hierbij een cruciale rol, maar er zijn nog barrières op het gebied van technologie, kennis, regelgeving, samenwerking en economie. Ons waterschap neemt ook deel in het landelijke project kringloopsluiting nutriënten afvalwater en proceswater (KNAP) van de Wageningen University & Research (WUR). Dit project richt zich ook op het sluiten van de keten met betrekking tot nutriënten. Een voorbeeld hiervan is Spoordok Leeuwarden.

Wat gaan we daar voor doen?

Deelname aan landelijk project Kringloopsluiting Nutriënten Afvalwater en proceswater Voortgang maatregel

We nemen deel aan het landelijk project Kringloopsluiting Nutriënten Afvalwater en Proceswater (KNAP) van 2023 tot en met 2028. Diverse deelonderzoeken zullen resulteren in onderzoeksrapporten. Met het onderzoek wordt in beeld gebracht waar de kansen liggen om kringlopen te sluiten.

Deelname aan Fries programma Sluiten Nutriënten Kringlopen van Circulair Friesland Voortgang maatregel

We nemen deel aan het Friese programma Sluiten Nutriënten Kringlopen (SNUK) van Circulair Friesland. Samen met de deelnemende partijen, onder ander uit de agrarische sector, willen we kennis uitwisselen en kansen voor samenwerking in beeld brengen om kringlopen te kunnen sluiten. Het programma SNUK zal in 2024 nader worden uitgewerkt. Er wordt onder andere ingezet op Living Labs (bijvoorbeeld Spoordok en Waterschoon Sneek). Hiervoor is een NWO KIC subsidie aangevraagd in april 2024, maar de uitslag is hiervan nog niet bekend. In oktober 2024 wordt ook nog een aanvraag gedaan bij RaakPro om daarmee de subsidiekansen te versterken.

Starten project SWITCH₂O in Sneek Voortgang maatregel

SWITCH₂O wordt een vervolg op het project Waterschoon. Het project richt zich op onderzoek naar nieuwe technologie op het gebied van (decentraal) zuiveren van afvalwater en kringloopsluiting. De LIFE subsidie aanvraag die in 2023 is ingediend was positief beoordeeld, maar had helaas te weinig bonuspunten ten opzichte van de andere ingediende projecten. De subsidieaanvraag voor 2024 is daarom niet gelukt. Er is ondertussen een nieuwe aanvraag ingediend waarvan de uitslag maart/april 2025 volgt. De kosten die gepaard gaan met deze vervolg onderzoeksfase, worden gedekt uit het klimaatmitigatiebudget.

Verkennen toepassing nieuwe sanitatie in Leeuwarden Voortgang maatregel

We verkennen de toepassing van een circulaire waterketen in de wijk Spoordok in Leeuwarden om daarmee grondstoffen, energie en water terug te winnen uit afvalwater. Toepassing van Nieuwe Sanitatie, door het scheiden van waterstromen bij de bron in zwart-, grijs- en hemelwater, is daarbij een van de oplossingen. Drie hoofdvarianten worden nader verkend en via een multicriteria analyse vergeleken op kosten en duurzaamheid. De systeemkeuze rapportage van Tauw wordt in oktober 2024 afgerond.

Fosfaat terugwinning uit slibas Voortgang maatregel

In 2024 zetten we in op fosfaat terugwinning bij de aanbesteding van de slibeindverwerking. Ook als we kiezen voor een aandeelhouderschap vragen we om fosfaatterugwinning.

Wat willen we bereiken?

Evaluatie samenwerkingsonderzoek demo-installatie PHA2Use

Wetterskip Fryslan is één van de consortiumpartners in het project PHA2USE. Naast ons waterschap zijn dit de waterschappen Brabantse Delta, Hollandse Delta, Scheldestromen en De Dommel. Daarnaast zijn HVC, Paques Biomaterials en Stowa partner. In dit project maken we een bioplastic uit afvalwater. Dit bioplastic heeft dezelfde producteigenschappen als plastics die commercieel te krijgen zijn, maar een fossiele oorsprong hebben. In 2022 is in Dordrecht (bij HVC Groep) een demonstratiefabriek in gebruik genomen. Dit was een belangrijke stap om te kijken naar wat op laboratoriumschaal lukt, ook op een grotere schaal kan slagen. De voortekenen zijn goed, maar we hebben nog tot de zomer van 2024 nodig om alle onderzoeken af te ronden. Deze afronding is voor het project ook een belangrijk moment om te beslissen of we verder gaan.

Wat gaan we daar voor doen?

Evaluatie samenwerkingsonderzoek demo-installatie PHA2Use

Voortgang maatregel

In mei'24 is de demonstratiefabriek in Dordrecht stilgelegd. Dit is onderdeel van de afronding van de demonstratiefase van het project. Op dit moment wordt gewerkt aan een eindrapportage. Onderdeel hiervan is een businesscase die aantoont wat de kansen zijn voor een succesvolle vervolgfase zijn. Welke rol de waterschappen, en wij als Wetterskip Fryslan in het bijzonder, in een volgende fase gaan spelen is op dit moment nog niet duidelijk. Ook het bedrijfsleven is hierbij betrokken, vanuit Fryslân is dit bijvoorbeeld Paques Biomaterials in Balk. In 2024 delen we de uitkomsten met het bestuur en kijken we naar het vervolg en naar welke betrokkenheid gewenst is vanuit ons. De verwachting is dat ingezet gaat worden op deelname aan een transitiefase (max. 1 jaar). Deze transitie zal moeten leiden tot een investeringsbesluit om een fullscale installatie te bouwen.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de netto lasten voor de opgave Waterketen opgenomen. Deze netto lasten zijn per beleidsproduct, zoals deze in de landelijke standaard indeling voor waterschappen is voorgeschreven.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Netto lasten				
Afvalwaterbehandeling door derden	-170	-170		-170
Belastingheffing	-693	-693		-693
Eigen plannen	-1.102	-1.102		-1.102
Getransporteerd afvalwater	-6.673	-6.673		-6.673
Gezuiverd afvalwater	-29.779	-29.564		-29.564
Verwerkt slib	-13.215	-13.065		-13.065
Regulering lozingen	-178	-178		-178
Overige baten en lasten		-210		-210
Totaal netto lasten	-51.809	-51.654	-0	-51.654
Mutaties reserves				
Dotaties				-0
Onttrekkingen				-0
Totaal mutaties reserves	-0	-0	-0	-0
Totaal opgave	-51.809	-51.654	-0	-51.654

Toelichting op Wat mag het kosten?

Opgaveresultaat

De verwachte afwijkingen bij de 2e voortgangsrapportage zijn voor deze opgave nagenoeg met elkaar in evenwicht. Derhalve wordt geen begrotingswijziging voorgesteld.

Verwerkt Slib

Afschrijvingen (€ 900.000 voordelig)

In de begroting was rekening gehouden met oplevering van het project slibontwatering in het 1e halfjaar 2024, waardoor in de begroting rekening was gehouden met een half jaar afschrijvingslasten. De opgelopen vertraging leidt tot uitstel van afschrijvingen. Dit levert voor 2024 een incidenteel voordeel op.

Slibafzet (€ 100.000 voordelig)

De droge stof gehalten in de slibafzet zijn hoger dan gebruikelijk. Daardoor zijn de verwerkingskosten lager en levert dit in 2024 een incidenteel voordeel op.

Chemicaliën (€ 400.000 voordelig)

De inbedrijfstelling van de nieuwe slibontwateringsinstallatie is vertraagd ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Hierdoor is de toename van het verbruik van chemicaliën minder. Daarnaast staat de reserve centrifuge op non-actief ten behoeve van uitval van de huidige persen.

Gezuiverd afvalwater

Elektriciteitskosten (€ 650.000 nadelig)

Voor de opgave waterketen verwachten we de begroting voor elektriciteitskosten te overschrijden als gevolg van diverse factoren. De leveringskosten zijn hoger door de grote hoeveelheid neerslag in de eerste helft van het jaar. De gunstige tarieven en lagere energiebelasting dempen deze kostenstijging enigszins. De kosten voor netbeheer zijn hoger dan de uitgangspunten in de begroting. Een andere kostenverhogende component is de bijdrage voor het lidmaatschap aan de energiecoöperatie. Dankzij verrekening van opgewekte zonne-energie is nog een aanvullende meevaller gerealiseerd.

Getransporteerd afvalwater

Persleidingbreuken (€ 140.000 nadelig)

Er is een aantal kostbare persleidingbreuken opgetreden. Op enkele locaties met bebouwing of verkeer zorgde dat voor ingrijpende herstelmaatregelen. Het begrote bedrag hiervoor is niet voldoende om de te maken kosten te kunnen dekken die de begroting overstijgen.

Overige baten / lasten / ondersteunende beleidsproducten

Onderzoek (€ 220.000 nadelig)

Voor enkele onderzoeken voorafgaand aan grotere investeringsprojecten wordt de expertise van de markt ingeschakeld om tot een gedragen plan te komen. Dat brengt een overschrijding van het planvormingsbudget met zich mee.

Derden (€ 220.000 nadelig)

Deze opgave verricht een aantal diensten voor derden. De bemonstering voor covid wordt dit jaar afgebouwd waardoor de bijdrage van het Rijk lager uitvalt. Het aanbod van afvalwater en slurry op rwzi's blijft in het 1e halfjaar ook iets achter bij de begroting.

Investeringen

In onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting per project weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afromingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode	Eindewerkinschatting (EWI)	Vershil
--	---	----------------------------	---------

	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
rwzi's en transportstelsels	28.502	28.502	27.979	27.978	523	524
Energiemaatregelen	2.958	2.958	2.958	2.958	0	0
Optimaliseren slibketen L'warden en H'veen	50.250	50.250	50.250	50.250	0	0
Totaal	81.710	81.710	81.187	81.186	-/523	-/524

Projecten met een onder- of overschrijding

Bij deze voortgangsrapportage is er voor deze opgave geen sprake van lopende projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Derhalve hoeft er bij het vaststellen van de voortgangsrapportage voor deze opgave geen kredieten aangepast te worden.

Financiële projectrisico's

Op dit moment is de bouw van de nieuwe slibontwatering in Heerenveen nog in volle gang, maar om meerdere redenen is inmiddels behoorlijke vertraging ontstaan. De totale vertraging is opgelopen tot meer dan acht maanden, maar in de planning houden we nog vast aan in bedrijfstelling eind oktober 2024. Er is onenigheid tussen WF en de aannemer over de kosten van deze vertraging. WF heeft hierop juridisch advies ingewonnen en heeft op basis van dit advies de claims afgewezen.

Verstrekkingen

bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijke begroting		Prognose 2024		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
RWZI's en transportstelsels	8.850	8.850	6.945	6.945	1.905	1.905
Groot Onderhoud en KAM	1.900	1.900	1.900	1.900	0	0
KRW Maatregelen t.b.v. waterketen	500	500	500	500	0	0
Infrastructuur geautomatiseerde assets WK	2.800	2.800	2.800	2.800	0	0
Waterschoon 3.0	500	500	0	0	500	500
Totaal	14.550	14.550	12.145	12.145	2.405	2.405

Toelichting op verstrekkingen

Er is nog € 2,4 miljoen beschikbaar voor verstrekkingen in 2024. Er zijn voldoende projecten in voorbereiding. De vraag is of deze tijdig kunnen worden aangevraagd in 2024. Dit is afhankelijk van de beschikbare capaciteit

Voortgang specifieke projecten

RWZI Franeker / Sint Annaparochie

Dit project loopt volgens planning. In het eerste kwartaal van 2025 volgt de systeemkeuze/het schetsontwerp voor zowel RWZI Franeker als de persleiding.

